

Jiří Vicherek

28. prosince 2009 si několik z nás alespoň v duchu přituklo skleničkou dobrého vína s Jiřím Vicherkem (toho dne, kdy se vesměs zdržujeme v rodinném kruhu a nepořádají se oslavy k významným jubileím, se Jiří dožil krásné osmdesátky). Při této příležitosti je dobré připomenout si peripetie, které poznamenaly jeho životní pout' a tím i vědeckou dráhu.

Jako žák docenta Jana Šmardy byl už během studia na fakultě ovlivněn jedním z botanických oborů, jimiž se doc. Šmarda zabýval, a to fytoecologií, která byla vždy jeho hlavním zájmem a v níž využíval i svých bohatých floristických znalostí i poznatků z ekologie druhů. I když už nezastihl profesora Podpěru v aktivní fázi jeho života, byl mu jako zakladatel ústavu – ač nebyla jeho hlavní vědeckou oblastí fytoecologie – určitým vzorem. Po nuceném odchodu docenta Šmardy z fakulty jej sice nemohl nahradit ve funkci vedoucího katedry, protože ta byla začleněna do spojené katedry biologie rostlin, v níž hrála vůdčí úlohu rostlinná fyziologie, lépe řečeno její představitelé, kteří svým politickým zaměřením vyhovovali tehdejší době. Rozvíjel však na vyšší úrovni obor svého hlavního zájmu – fytoecologii, v jejímž rámci se stal jedním z nejuznanějších odborníků u nás. Další jeho osudy jsou výstižně popsány v článcích k jubilejním šedesátinám (Preslia 61: 371–374, 1989) a sedmdesátinám (Preslia 72: 91–93, 2000); v tom druhém se Jiří dočkal i ocenění svého působení po návratu na fakultu, kdy jeho hlavním cílem bylo obnovení katedry po její značné devastaci v tzv. normalizačním období.

Z dlouholetých kontaktů s profesorem Vicherkem bychom rádi vyzvedli dva rysy jeho povahy a aktivit. Když se po roce 1989 vrátil zpět na Přírodovědeckou fakultu v Brně, několikrát veřejně prohlásil, že nemá sám již žádné velké osobní ambice, ale že chce dát katedru botaniky do pořádku a rozjet ji. Myslíme, že málokomu se to tak podařilo jako jemu. Svůj dobrý odhad lidí a jejich schopností dovedl využít: nalezení vhodných osob s odbornými předpoklady a zároveň s chutí do týmové práce se dá skutečně považovat za jeden z největších úspěchů pana profesora. A i ty publikace přišly. Ty, na kterých se přímo podílel, i ty, které vytvořili mladí následovníci. A skutečnost, že se brněnská katedra botaniky stala jedním z vůdčích fytoecologických pracovišť v Evropě, svědčí o tom, že lidé byli zvoleni opravdu dobře. V tom projevil prof. Vicherek značnou prozíravost a talent. Skutečnost, že po návratu na univerzitu jeho největší ambicí bylo, aby se pracoviště rozjelo, se samozřejmě neprojevila v jeho publikacích. Ale s výsledkem může být spokojen.

Dalším výrazným rysem Vicherkovy povahy je to, že nazývá věci pravým jménem. Bez všelijakého politického taktizování. Zlodějnou nazývá zlodějnou, špatné a neslušné chování špatným a neslušným chováním. A nehledí na to, že si z těchto lidí třeba udělá nepřátele. Myslíme si, že by ani o přátelství s neslušnými lidmi nestál. Proto byl a je i určitou morální autoritou a jeho slova pak jsou brána vážně. S tím pak souvisí i to, že tam, kde je přesvědčen o dobré věci, nebojí se ji podpořit.

Chtěli bychom zde panu profesorovi poděkovat, jak svým jménem, tak určitě i jménem většiny členů Botanické společnosti. A zároveň mu popřát, ať mu zdraví slouží co nejlépe a užívá si zaslouženého důchodu.

Vladimír Ř e h o ř e k & František K r a h u l e c